

■ ПРОФЕСІЙНА ОРІЄНТАЦІЯ У ГІМНАЗІЇ ЗАСОБАМИ STEM-ОСВІТИ

Сіпій Володимир Володимирович,

провідний науковий співробітник
лабораторії виховання готовності до ринку праці
Інституту проблем виховання
Національної академії педагогічних наук України,
докторант Інституту педагогіки
Національної академії педагогічних наук України,
кандидат педагогічних наук,
м. Київ,
sipiy@ukr.net

У закладах загальної середньої освіти реалізується Концепція «Нова українська школа». На її виконання розроблено та впроваджується Державний стандарт початкової освіти (2018), Державний стандарт базової середньої освіти (2020), розробляється Державний стандарт профільної середньої освіти. Здобувачі освіти, яких навчають за новими державними стандартами, у 2023/2024 навчальному році навчаються у 6 класі, а у 7 класі — пілотні навчальні заклади. З 2026/2027 профільна старша школа почне впроваджуватись у пілотних навчальних закладах й масово з 2027/2028 навчального року.

Законом України «Про освіту» (2017) передбачено трирічну профільну школу, яку будуть реалізувати заклади середньої освіти III ступеня — ліцеї, які, як правило, повинні функціонувати як самостійні юридичні особи. На III ступені також продовжать функціонувати професійні ліцеї, у яких здобувачі загальної середньої освіти отримуватимуть професію. Фактично свій професійний вибір випусник II ступеня загальної середньої освіти має зробити перед продовженням навчання на III ступені загальної середньої освіти.

В школах професійна орієнтація здебільшого здійснюється у 9 класі та зорієнтована на продовження освіти у закладах професійно-технічної освіти. Значну допомогу в цьому надають самі заклади професійної освіти, що зацікавлені в залученні здобувачів освіти в свій заклад. Як правило, охоплюють вони учнів шкіл цього ж району. Системна профорієнтація відсутня, за результатами наших

досліджень, учні основної школи не готові до свідомого вибору професії чи профілю навчання у старшій профільній школі [1].

Заклади вищої освіти зорієнтовані на професійну орієнтацію школярів старших класів [2]. Необхідна системна робота із здобувачами освіти на II ступені для полегшення вибору майбутньої професії школярами. Розроблені профорієнтаційні проекти для старших класів [3] можуть бути використані для професійної орієнтації учнів та учениць гімназії. В рамках подібних курсів вдається підвищити мотивацію учнів до вивчення навчальних предметів, що знадобляться у подальшому для побудови професійної кар'єри.

Шкільна STEM-освіта має значний профорієнтаційний потенціал, особливо за сучасних умов дистанційного та змішаного навчання. В першу чергу на уроках природничо-математичних предметів та технологій учні опановують політехнічні знання, необхідні фахівцям всіх галузей. Життя сучасної людини неможливе без використання сучасних цифрових технологій, тож відбувається активна цифровізація освіти.

За допомогою додатка доповненої реальності «Future Me AR» здобувачі освіти молодшого шкільного віку можуть в сучасній цифровій анімованій формі познайомитись з особливостями різних професій. В подальшому на шкільних предметах учні здобувають знання й дізнаються, як їх застосовують в різних сферах людського життя. Знання стають більш практикоорієнтованими, несуть ціннісний потенціал.

Профорієнтаційний потенціал STEM-освіти реалізується у процесі виконання практичних завдань, розкривається зміст професійної діяльності людини засобами прикладних навчальних завдань (від професії — до людини), що сприяє посиленню гуманістичної спрямованості вивчення STEM-предметів. При виконанні таких навчальних завдань та проектів активізується пізнавальна діяльність здобувачів освіти, набувається емоційно-ціннісне ставлення до майбутньої професії, що сприяє професійному самовизначенню підлітка.

Найбільш динамічно виникають у сучасному швидкозмінному світі нові цифрові професії. На державному порталі «Дія. Освіта» створено освітній серіал про сучасні цифрові професії [4], що стане у пригоді вчителям та здобувачам освіти у виборі професії у сфері ІТ. Кожна серія присвячена окремій диджитал-професії,

про яку розповідають практики. Використовуючи матеріали цього серіалу, окремі фрагменти виступів фахівців, вчитель може підвищити обізнаність учнів з роботою диджитал-маркетолога, SMM-спеціаліста, Front-end- та Back-end-розробника, QA (тестувальника програмного забезпечення), UI/UX-дизайнера, бізнес-аналітика, cybersecurity engineer, devOps engineer та product manager. Після перегляду здобувачі освіти краще усвідомлюють цінність вивченого навчального матеріалу, де його можна використати у подальшій професійній кар'єрі.

Державний портал «Дія. Освіта» для профорієнтації має цілий набір інструментів [5]. Це не лише освітні серіали, а й стимулятори, що дають змогу спробувати себе в ролі спеціаліста тої чи іншої професії.

Таким чином, сучасна STEM-освіта має потужний профорієнтаційний потенціал, озброєє здобувачів освіти політехнічними знаннями, які є передумовою свідомого вибору профілю навчання у старшій профільній школі чи професійно-технічному навчальному закладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сіпій В. В. Готовність випускників основної школи до професійного самовизначення за результатами педагогічного експерименту. *Проблеми та інновації в природничо-математичній, технологічній та професійній освіті*: матеріали VI Міжнарод. наук.-практ. онлайн-конф., (19–20 квітня 2018 р). Кропивницький : РВВ ЦДПУ ім. В. Виниченка, 2018. С. 20–22. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/713090/>

2. Сіпій В. В. Професійна орієнтація школярів до побудови кар'єри оператора складних систем. *Управління високошвидкісними рухомими об'єктами та професійна підготовка операторів складних систем*: матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кропивницький, 24 листопада 2021 р. Кропивницький : Льотна академія НАУ, 2022. С. 311. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/730192>

3. Всеукраїнський проєкт з профорієнтації та побудови кар'єри. Обери професію своєї мрії. URL: <https://hryoutest.in.ua/>

4. Дія. Освіта. Для шукачів нової професії. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/catalog/appointment/for-new-profession>

5. Дія. Освіта. Освітній серіал. Нові цифрові професії. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/digital-professions>